

PROSIECT **Abi** 2023/25

Amlinelliad byr o brosiect i helpu i gefnogi ysgolion i gyflwyno BSL/IAC mewn ystafelloedd dosbarth prif ffrwd.

Ble mae Cymru ar ran dysgu BSL

Symydodd Cymru o flaen unrhyw wlad arall yn y DU i gyflwyno BSL fel iaith ryngwladol ar gyfer pob plentyn fedu cael mynediad o oedran 4 i 16 oed.

Felly pam nad yw'n digwydd?

Yn seiliedig ar y cynllun cyflwyno gwreiddiol, mae pob parti wedi tanamcangyfrif y seilwaith yn sylweddol sydd angen i gyflwyno hyn. Mae diffyg athrawon hyfforddedig ac yn nesaf i ddim cyfeiriad testunol hanfodol ar gyfer dysgu plant.

Ateb

Bydd COS yn buddsoddi mewn ehangu hyfforddi athrawon a helpu plant i ddysgu er lles ein cymuned trwy ddatblygu, dysgu Arwyddo mewn ysgolion prif ffrwd.

Hanes byr

Ers 2014 mae BSL wedi cael ei chydabod yn ffurfiol fel iaith yng Nghymru.

Yn 2018, comisiynwyd COS gan Lywodraeth Cymru i weld sut y gallai iaith Arwyddion Prydain gael ei gyflwyno i ysgolion fel rhan o Gwricwlwm newydd Cymru fel iaith ryngwladol.

Roedd yr astudiaeth yn cynnwys llawer o agweddau, ond roedd y meysydd a ganlyn yn amlygu canfyddiadau allweddol a fyddai yn cael effaith sylweddol ar gyflwyno dull addysgu effeithiol. Roeddent fel a ganlyn:

- Sut mae BSL yn cael ei addysgu yn y DU ar hyn o bryd
- Pam nad yw wedi ei ddysgu yn barod
- Ymdrechion rhyngwladol i wneud tebyg
- Er lles y plant

Fel rhan o'r adroddiad, ehangodd COS ei faes astudio i gynnwys nid yn unig BSL, ond hefyd Arwyddion Saesneg â Chymorth (SSE) a Makaton. Unwaith eto byddai hyn yn effeithio'n sylweddol ar yr adroddiadau canfyddiadau.

Sut mae BSL yn cael ei addysgu yn y DU ar hyn o bryd.

Tan yn ddiweddar, roedd dau gorff dilysu yn y DU ar gyfer achrediad BSL, ac yn hytrach na diweddiariad yn dweud bod hyn wedi cynyddu, mae wedi gostwng i Signature hwn yw yr unig corff achredu yn y DU.

Mae cyrsiau achrededig yn cyflwyno lefel sylfaenol o BSL yr holl ffordd hyd at lefel a dderbynnir yn safon broffesiynol lle gall defnyddwyr ddod yn ddehonglwr, cyfieithwr, athrawon ac achredwyr. Cyrsiau meddu ar ddull clir o nid yn unig nodi BSL fel iaith pobl Byddar ond

hefyd a iaith sy'n cael ei haddysgu i bobl sydd eisieu cefnogi pobl Byddar gyda'u anghenion cyfathrebu. Mae'n gwrs ar gyfer oedolion, yn benodol oedolion sy'n ystyried neu'n gweithio gydag a chefnogi pobl Byddar.

Dylid dysgu iaith i blant er mwyn cyflwyno arddulliau, idioma, cyfeiriadau diwylliannol newydd iddynt a threftadaeth. Plant sy'n agored i'r nodweddion hyn; y syniadau y maent yn eu cynrychioli, y geirfa newydd a'r amrywiad gramadegol, yn arfogi eu hunain a'r offer i ddeall y byd mewn ffyrdd cwbl newydd. Bydd dysgu ieithoedd arwyddo iddynt yn gwneud hynny, ond yn presennol nid yw'r dull strwythuredig ar gyfer addysgu yn briodol.

Pam nad yw wedi'i ddysgu eisoes?

Efallai ei bod yn rhyfedd ein bod yn 2023 ac yn trafod prosiect am gyflwyno iaith arwyddion, cymorth addysgol ac adnoddau i ysgolion, ond wedi'r cyfan, mae ieithoedd arwyddion yn cael eu defnyddio gan plant ac oedolion sy'n Fyddar, yn drwm eu clyw, ag ADY, sydd â lleferydd oedi neu ddim llais neu sy'n aelodau o deulu a ffrindiau a pobl sy'n defnyddio arwyddion fel iaith gyntaf. Mae'n y olaf o'r rhain sy'n amlygu nid yn unig bod ieithoedd arwyddion eisoes yn bresennol yn gymdeithasol ond hefyd yn ddiwylliannol berthnasol. Mae gennym orgyffwrdd amlieithog iawn ac rydym wedi gwneud hynny ers amser maith. Pan fyddwn yn ystyried bod rhai pobl, yn blant ac oedolion, yn croesi tair iaith 'swyddogol' yn ddiwylliannol yma yng Nghymru, mae'n rhyfedd nad ydym yn eu cynrychioli'n ddiwylliannol yn ein hystafelloedd dosbarth mwy. Rydym ni yn cael iaith sy'n bresennol yn gymdeithasol ac yn ddiwylliannol o fewn ein cymuned ond nid yn ein ysgolion. Felly pam lai?

Yr ystafell ddosbarth 'Catch-22'

Mae y rhan fwyaf o blant sy'n defnyddio iaith arwyddion yn bennaf efallai ddim mewn addysg brif ffrwd neu yn defnyddio sgiliau iaith uwchradd, tra mewn addysg brif ffrwd, ni fu erioed angen brys ar ddysgu neu adnoddau BSL, er enghraifft.

Beth mae hyn yn ei olygu? Plant sy'n bennaf yn defnyddio iaith arwyddion fel eu prif gyfathrebu wedi'u heithrio i bob pwrpas o'r ystafell ddosbarth prif ffrwd oherwydd diffyg gallu i ddarparu iaith arwyddion, neu maen nhw wedi allgáu yn diwylliannol o 9 yb i 3:30 yh.

Fodd bynnag, os nad oes gan unrhyw blant angen 'arwydd', ni fydd angen yr adnoddau yn ysgolion i cynwys nhw yn y dosbarth. Felly ein Dal-22.

Ymdrechion rhyngwladol i wneud tebyg

Mae ymdrechion rhyngwladol bob amser wedi bod yn seiliedig ar ddysgu plant, yn seiliedig ar eu hangen i ddefnyddio iaith arwyddion fel dull cyfathrebu pwrpasol yn hytrach na'i haddysgu i bob plentyn fel iaith ryngwladol. Fodd bynnag, bu llawer mwy ymroddedig ac ystyriol astudiaeth academaidd o effeithiau defnyddio iaith arwyddion am resymau heblaw 'rhesymau rhagnodedig', megis ei ddefnyddio fel offeryn dysgu gyda chymorth arwyddion i gynorthwyo dysgu iaith arall a datblygiad lleisiol.

Gall iaith arwyddion, yn enwedig un sydd wedi'i strwythuro a'i datblygu fel BSL, helpu plant mewn iaith arall datblygiad iaith. Byddai hyn o fudd arbennig i blant a fyddai fel arall yn brwydro mewn amgylchedd prif ffrwd. Mae astudiaethau

wedi dangos bod arwyddion yn cefnogi dulliau dysgu, gwella llais a gafael ar iaith frodorol plentyn, gan gynyddu hyder a sgiliau chymdeithasols.

Mae hyn yn golygu y gallai plant ddatblygu gwell dealltwriaeth o Saesneg a Chymraeg wrth gyflwyno cymorth arwyddion mewn gwersi eraill sydd ddim yn wersi arwyddion.

Mantais dysgu gyda chymorth arwyddion mewn ysgolion

Mae dysgu arwyddion o unrhyw fath mewn addysg brif ffrwd yn newydd. Y syniad o gyflwyniad syml, tebyg i'r hyn a all fod yn weithredol gyda Ffrangeg, Sbaeneg neu Almaeneg, er enghraifft, nesaf i amhosib. Lle mae'n newydd i ieithoedd rhyngwladol gael eu haddysgu mewn lleoliadau cynradd prif ffrwd, maen nhw wedi gael ei addysgi yn sefydliadol am gyfnod sylweddol o amser, lle mae eu cyflwyno a'u cymhwyso yn fwy syml. Fodd bynnag, dim ond oherwydd yr hyn sy'n sefydliadol y mae'r symlydd ymddangosiadol hwn yn cael ei chydabod fel addysg brif ffrwd yn y DU.

Mae astudiaeth sylweddol wedi'i gwneud ar y dull o gyflwyno systemau arwyddion mewn lleoliadau addysg, cefnogi plant ag ystod eang o anghenion ychwanegol, o fyddardod i awtistiaeth, yn ogystal â plant sy'n datblygu lleferydd yn ddiweddarach. Gall y manteision amrywio o ran llwyddiant, ond er bod llawer o enghreifftiau maen't wedi cael effaith gadarnhaol iawn, nid oes byth un negyddol. Mae llawer o ysgolion prif ffrwd wedi cyflwyno methodoleg arwyddion sylfaenol i agweddau o ddysgu sy'n cyfoethogi dysgu'r plant gwybodaeth a gwerthfawrogiad o adrodd straeon, canu a barddoniaeth, er enghraifft.

Lle mae lle ar gyfer gwersi BSL penodedig, rhaid i hyn weithio ochr yn ochr â methodoleg sy'n galluogi plant i ailadrodd a chadw'r arwyddion y maent yn eu dysgu fel y gwnânt yn Gymraeg a Saesneg.

Dull Cyfathrebu Cyfunol

Gall dysgu â chymorth arwyddion helpu plant i ddatblygu eu sgiliau iaith eraill. Arwyddion a ddysgwyd drwyddynt dylid ailadrodd y rhaglen mewn gwersi eraill drwy gydol y diwrnod ysgol. Lliwiau mewn celf, niferoedd mewn mathemateg ac ati.

Defnyddir yr arwyddion ochr yn ochr â lleferydd ac nid ydynt yn disodli'r gair llafar. Mae tystiolaeth yn awgrymu nad yw arwyddo yn atal plant rhag defnyddio'r gair llafar, ond gall roi a offeryn cyfathrebu gwerthfawr a'r cyfle i roi mwy o eiriau at ei gilydd.

Sut mae prosiect Abi yn gweithio

Pam defnyddio BSL neu unrhyw iaith arwyddion?

Mae'r agwedd cynwysoldeb yn unig yn golygu y gall plant heb unrhyw arwydd o wybodaeth i ryw raddau, cyfathrebu â phlentyn sy'n defnyddio iaith arwyddion. Mae'n dileu'r ofn a'r stigma o ryngweithio gyda rhywun na allwch gyfathrebu ag ef. Achosir y stigma hwn oherwydd iaith rhwystr yn hytrach nag anabledd, ond eto teimlir yn aml, gan

bawb dan sylw, ei fod oherwydd anabledd sydd y gallu cael effaith ddwys ar bawb.

Ond nid dyma'r unig reswm pam ein bod yn defnyddio arwyddion yn yr ystafell ddosbarth. Mae manteision sylweddol eraill

Rydym yn defnyddio arwyddion i:

- ✓ Cefnogi dealltwriaeth o iaith lafar. Gan fod arwyddion yn fwy gweledol ac yn llai dros dro na'r gair llafar, gallant helpu plant i brosesu ystyron.
- ✓ Hwyluso rhyngweithio. Mae arwyddion yn helpu plant i gyfleu eu hopsiynau a adeiladu perthnasoedd ag eraill.
- ✓ Arafu a symleiddio iaith oedolion.
- ✓ Helpu plant i ddysgu a chofio geiriau newydd.
- ✓ Rhoi y cyfle i blant gyfathrebu ag eraill os ydynt
- ✓ Cefnogi datblygiad sgiliau llythrennedd.

Gall BSL ac Iaith Arwyddion Cymraeg IAC (Iaith Arwyddion Cymraeg) helpu plant i ddysgu Cymraeg a Saesneg. Gall gyflwyno'r dull tairieithog gefnogi'r dull dwyieithog sydd wedi hen sefydlu mewn ysgolion.

Sut mae BSL/IAC yn cael eu defnyddio yn y prosiect hwn?

Rydym yn gweithio trwy dri cham o arwyddo gyda'r plant.

Mae COS yn darparu 20 o lyfrau Catrin ac Abi i bob ysgol (10 Cymraeg/Saesneg/10) sydd, drwy'r cymeriadau, yn cyflwyno plant i BSL/IAC. Mae rhain yn llyfrau sydd yn defnyddio lluniau darluniadol sy'n defnyddio'r gair ysgrifenedig tra bod y ddarpariaeth ar-lein yn defnyddio BSL/IAC a sain i gysylltu'r ddau gyda'i gilydd. Bydd plant ac oedolion yn dysgu fersiwn sylfaenol sy'n addas i blant i gyflwyniad i BSL/IAC.

Mae'r buddion fel a ganlyn:

- ✓ Yn defnyddio dull profi a phroffedig o ddelweddau ac animeiddio ar gyfer addysg.
- ✓ Mae yns ffynhonnell weledol ac ysgrifenedig sy'n annog datblygiad Arwyddion a darllen.
- ✓ Mae'n caniatu i oedolion ddysgu ochr yn ochr.
- ✓ Mae adnoddau pellach ar gael i annog a datblygu dysgu.
- ✓ Mae Arbenigwr Cymorth Addysg Penodedig ar gael i fynychu'r ysgol a rhoi gwersi pellach.

Sut mae'n gweithio: Gwladwriaethau dysgu

CAM 1

Arwyddo Swyddogaethol

Defnyddir un arwydd i gyfleu'r prif syniad. Mae hyn yn dechrau gyda'r wyddor a geiriau sengl e.e. enw, cartref, diod, bwyd, hapus, trist ac ati.

Llyfrau: Darperir adnoddau wyddor, rhif a geiriau sengl drwy'r fideos cysylltiedig sydd ag elfennau ychwanegol.

Mae plant sy'n dysgu arwyddo gyntaf yn cael eu hannog i ddefnyddio arwyddion swyddogaethol sydd yn bwysig iddynt ac yn eu helpu i gael eu hanghenion wedi'u diwallu. Yr oedolion sy'n gweithio gyda phlant yn arwyddo'r prif syniad i'w helpu i ddeall yr hyn sy'n cael ei ddweud. Staff yn gweithio yn dosbarthiadau iaith lefel is yn modelu arwyddo gan ddefnyddio arwyddo allweddair.

CAM 2

Arwyddo Allweddair

Mae pob un o'r geiriau allweddol (geiriau sy'n cario gwybodaeth) wedi'u harwyddo e.e. Dwi yn. Dwi eisiau gen i, dwi'n hoffi, dydw i ddim fel eyyb.

Llyfrau: Bydd plant nid yn unig yn gallu llofnodi eu henw ond yn cyflwyno eu hunain ac yn gofyn am wybodaeth Sylfaenol.

Gellir defnyddio'r lefel hon o arwyddo yn aml ar draws y diwrnod ysgol yn ystod gwersi iaith eraill er enghraifft.

CAM 3

Arwyddion Uchel

Mae pob gair yn y frawddeg wedi ei arwyddo.

Llyfrau: Adrodd stori wedi'i lofnodi'n glir gyda chymorth sain.

Addysgir arwyddion ar gyfer strwythurau gramadegol gan ESS a gallant weithio ochr yn ochr â datblygiad eu sgiliau iaith a llythrennedd eraill. Wrth i strwythurau brawddegau plant gynyddu mewn hyd a cymhlethdod, gellir dysgu gwybodaeth ramadegol trwy'r ciwiau gweledol ychwanegol a roddir drwy arwyddo.

Adnoddau

Mae pob llyfr yn cyflwyno ac yn annog y canlynol:

Fy Nghï Arbennig Iawn - Yr Wyddor BSL | Ymwybyddiaeth o Fyddardod

Penblwydd fy ffrindiau gorau - Rhifau BSL | Cynhwysiad

Dwi angen paent - Arwyddion Lliw

Mae cymaint o bobl yn fy nabod i - Arwyddion Proffesiwn | Arwyddion Teuluol

Dirgelwch yr esgid goll - Arwyddion Dillad

Tra bod gan bob un yn ddiodyn rywfaint o wersi cynhwysiant ac ymwybyddiaeth, mae rhai yn benodol yn annog meddwl a dysgu yn y maes hwn.

Mae'r wefan hefyd yn darparu adnoddau ychwanegol: www.catrinacabi.com

Harbenigwr Cymorth Addysg (HCA)

Byddem yn eich annog i ddefnyddio ein harbenigwr cymorth addysg i hybu datblygiad eich plant rhwyngweithio staff â'r iaith. Gall hyn fod ar gyfer BSL, IAC neu gyfuniad o'r ddau. Felly cysylltwch â ni i ddarganfod mwy.

Symud ir sw - Arwyddion Anifeiliaid

Môr-ladron Y Fenai - Arwyddion Bywyd Môr | Chwarae dychmygus

Mae deinosor yn yr ardd - Arwyddion cartref a theulu

Taith ir Lleuad - Arwyddion awyr ac nefol | Chwarae dychmygus

Barod i rasio - Arwyddion Chwaraeon | Ymwybyddiaeth Byddardod

CATRIN ac ABI

CATRIN & ABI

CYSYLLTWCH!

01492 530013

info@signsightsound.org.uk

www.catrinandabi.com

77 Ffordd Conwy, Bae Colwyn
Conwy, LL29 7LN

www.centreofsignsightsound.org.uk

www.draigpress.com